

Vester Hæsinge Pogeskole

I 2014 er det 200 år siden, at der blev indført undervisningspligt for alle børn i Danmark. Det bliver markeret med et stort jubilæum, som H.K.H. Kronprinsesse Mary er protektor for. En jubilæumsstyregruppe er i gang med planlægningen.

På arkivet vil vi senere på året også være med til at fejre jubilæet med en skoleudstilling på arkivet, men vi begynder allerede så småt med Vester Hæsinge Pogeskole.

Vi har igen skævet til Rasmus Bankes erindringer og vil lade ham fortælle om sin første skole:

I 1862 kom en lærerinde til Vester Hæsing, som hed Ane Johanne. Hun havde lejet en stue i det hus lige ved siden af kirkegården, ved vejen hen til Skræpgården. (Birkevej 25, nu nedrevet).

Pogeskolen som den så ud i Adolf Eilersens streg omkring 1925

Vi ved ikke, hvornår dette luftfoto er taget, måske en gang i 1950'erne.

Det er tydeligt at se, at der er bygget til huset.

Ane Johanne var god til at omgås de små børn, og dygtig til at lære dem alt hvad der hører til begyndelsen til skolekundskaber, og børnene var glade for at gå i skole hos Ane Johanne. Det viste sig snart, at der var alt for lidt plads i den stue. Så blev nogle af byens mænd enige om at bygge et hus til hende på en trekant af byens grusgrav ved siden af landevejen. Der blev indhegnet så stort et stykke af grusgraven, at der blev et lille stykke til køkkenhave.

Det hus blev der godt brug for, der blev ikke alene mange børn til at gå i skole. Hun blev også lærerinde for voksne piger, med syning, strikning og mere. Der kom unge piger, ikke alene fra Vester Hæsing, men der kom også nogle fra Tørringe, Sønder Broby og Lyndelse til hende for at lære.

Ane Johanne havde kun én arm, men ved en indretning, som blev skruet fast i bordkanten kunne hun både sy og strikke.

Ane Johanne fik ingen bestemt løn for sit arbejde. De forældre, der havde børn til at gå i skole hos hende, gav hende somme tider en skilling, og så havde børnene også tit mad med til hende, når de gik i skole. Hun var fattig, men hun var godt lidt, hun kunne gå i byen og få noget at spise, når det passede hende, hun var velkommen alle steder. Der blev givet hende al den brænde og tørv hun havde brug for. Jeg begyndte at gå i skole hos Ane Johanne da jeg var seks år.

I 1866 blev der bygget ny skole i Vester Hæsinge, fordi skolen blev lavet om, sådan at nu skulle der være fire klasser og to lærere, der havde jo hidtil kun været to klasser og én lærer. (Den ny skole holdt kun til engang i 1890'erne, hvor den blev afløst af Birkevej 19, der var i brug indtil 1961)

Rasmus Banke fortsætter:

Det er jo det samme hus der bliver brugt til lærerindehus endnu, som bymændene byggede i 1865 til Ane Johanne, men der har været lavet om og bygget til flere gange for at få bedre plads til skole og bedre beboelse. Dorthea Møller, vor gamle skolelærers datter, blev den første lærerinde efter Ane Johanne. Det var endnu i hendes tid privatskole. Vi kan også kalde det friskole, som begyndte i 1865. Nu er det jo ikke privatskole, nu har kommunen jo overtaget huset og ansætter lærerinde, det er altså nu en kommuneskole. Det var Rasmus Bankes erindring om sin skolegang hos Ane Johanne. Rasmus har nedskrevet erindringerne på sine ældre dage, måske i 1930'erne.

Da vi kom til Gl. Stenderup i 1958, og jeg første gang cyklede til brugsen, så jeg tæt ved Vester Hæsinge et lille hus ved siden af nogle kolonihaver, hvor en dør stod åben i gavlen, så jeg kunne se en gruekedel til at koge tøj i. Det med gruekedlen var ikke så mærkeligt, for det havde man på den tid i enhver husholdning. Det der undrede mig var, at der stod en masse tasker hulter til bulter i bryggeriset. Det kunne jeg godt nok ikke forstå. Det viste sig så, at det var Ane Johannes gamle hus, hvor der stadig, nu næsten 100 år senere, stadig blev undervist. Huset lå, hvor der nu er parkeringsplads og indkørsel til skolen, og det blev først revet ned, da den nye skole blev bygget 1961 – 62.

Da jeg skulle finde billeder frem til denne artikel, fandt jeg en tegning udført af den lokale maler Adolf Eilersen. Tegningen var i sin tid sendt som fødselsdagshilsen til en bekendt der fyldte 86. Bag på tegningen havde Eilersen skrevet et vers om Ane Johanne. Det lyder som følger:

Ane Johanne vi glemmer jo ikke,
hun lærte os flittig at sy og strikke.
Lærte os både bogstav og tal,
og religion som man jo skal.
Lærte os også at læse og skrive.
Dog knotten kunne hun også blive,
det var vel heller ikke så sært,
det kunne dog også tit være svært.
Endskønt hun mangled' den ene arm,
vor kind den kunne hun nok "gøre varm".
Dog gjorde hun alt i en menig god,
så vi ærer det minde hun efterlod.

Hvem var så denne Ane Johanne? Vi ved kun lidt om det. Hun kom fra Hillerslev til Vester Hæsinge i 1862, da var hun 39 år. Hun var født i Espe, og hendes fulde navn var Ane Johanne Pedersdatter. Hun blev kun 47 år, idet hun døde den 23. august 1870. Adolf Eilersen var på det tidspunkt kun syv år, men han havde åbenbart nået at gå i skole hos hende, og det havde gjort et stort indtryk på ham.

En gang i 1860'erne har Ane Johanne povet sig ud til J. Holms Photographiske Atelier i Faaborg for at få taget et billede. Det var meget usædvanligt på den tid at blive fotograferet, og jeg tror, at det er et af de allerældste foto vi har på arkivet.

Billedtekster

1.

2.

Den gamle pogeskole tegnet af Adolf Eilersen, måske omkring 1930.

3.

Forskolen (pogeskolen). Luftfoto. Her ses det tydeligt, at der er bygget til huset. Bindingsværket er også forsvundet, undtagen i gavlen. Enten er billedet fra 1939 eller 1953.